

PREDNOSTI I MANE DIGITALNE FOTOGRAFIJE

Napisao Igor Savatović, akademski snimatelj

Prije nego navedemo prednosti i mane, trebalo bi objasniti što je uopće digitalna fotografija.

Digitalna fotografija je fotografski proces koji - za razliku od klasičnoga fotografskog procesa - koristi elektroničke uređaje za snimanje i pohranu fotografija snimljenih klasičnim objektivom. U ovom slučaju, kada govorimo o fotografijama, zapravo govorimo o računalnim datotekama! Fotografije snimljene kemijskim putem također mogu završiti kao digitalne fotografije. Pomoću skenera ih možemo pretvoriti u računalnu datoteku koja, poput datoteke nastale u digitalnom foto-aparatu, može biti ispisana na štampaču, izrađena na fotografiji ili filmu, otisnuta na nekom drugom mediju.

Između digitalnog i klasičnoga foto-aparata postoje neke praktične i teorijske razlike. Osnovna razlika je u mediju na koji se snima. Kod

Slika 1. - Razlike između dva procesa izrade fotografije

digitalnoga foto-aparata svjetlo pada na elektronski sklop ili "čip", kako to volimo reći, koji svjetlo pretvara u električne naboje. Zatim se ti naboji pretvaraju u računalne datoteke - šifre čitljive računalu.

Kod klasičnog ili analognog foto-aparata medij za pohranu fotografija je film. Svjetlo pada na filmsku vrpču, gdje ga apsorbira fotografski sloj fotoaktivnog srebra-halogenida (ili emulzije). Tada dolazi do fotokemijske reakcije, takozvane fotolize srebra-

halogenida. Posljedica fotolize su vrlo male količine atoma srebra, nevidljiva golim okom - zato tako nastalu sliku na filmu nazivamo latentna slika. Daljim razvijanjem filma latentnu ćemo sliku učiniti vidljivom. Ostalim razlikama između digitalnog i klasičnog ili analognog foto-aparata pozabavit ćemo se u nekoj od budućih DIGIškola!

Neizostavan dio digitalne fotografije je i digitalna obrada fotografije. Možda se baš u tome očituje prednost digitalne fotografije u odnosu na klasičnu. Da bismo uopće pomislili na digitalnu obradu

fotografije, potreban je neizostavan, ali višenamjenski alat - računal! Fotografska oprema ima samo jednu namjenu, izradu fotografija, a za nabiranje namjena računala trebalo bi nam nekoliko FOTOMagova. Jedna od tih namjena je i digitalna obrada fotografije.

U današnje vrijeme tehnika je toliko uznapredovala da si i običan fotograf-amater može priuštiti sasvim pristojno računalo koje će mu pomoći pri digitalnoj obradi

fotografija. Svatko tko se ikad bavio fotografijom zna koliko je potrebno opreme, vremena i prostora, a time i novca, da bi se načinila fotografija. Trebaju nam, prije svega, film, foto-aparat i objektiv - najosnovnije za proces fotografiranja. Zatim nam trebaju kemikalije i doza da bismo snimljeni film mogli razviti. Na kraju - fotografski papir, aparat za uvećavanje i, dakako, opet kemikalije da bismo mogli razviti onaj isti fotografski papir i dobiti konačni proizvod. Fotografiju! Tu fotografiju treba još isprati i osušiti. Potrebna nam je i zamračena prostorija u koju ćemo sve to smjestiti, po mogućnosti s tekućom vodom.

Ponekad je sve te uvjete teško zadovoljiti: obično samo "ispucamo" film i odnesemo ga u foto-studio na razvijanje. Dobivene fotografije obično nisu onakve kakve bismo željeli. Možda su trebale biti malo kontrastnije, pojedine dijelove je trebalo kraće ili duže ekspozirati ili, kako kažemo, "zadekati". Možda smo htjeli crni rub oko fotografije, ali izrez u punom formatu negativ a nije nam baš najbolji.

Korištenjem digitalnog foto-

Sirovi sken pretvoren u CMYK i otisnut bez ikakve obrade

aparata u potpunosti eliminiramo film, razvijanje filma i uporabu skenera, ako nam je cilj spremanje fotografije u računalo. Time eliminiramo i tamnu komoru. Probleme s ekspozicijom, kontrastom, bojama i raznim specijalnim efektima, kakve ni u snu ne možemo ostvariti u tamnoj komori, rješavamo digitalnom obradom fotografije na računalo.

Takve digitalno obrađene fotografije možemo razviti na fotografskom papiru u nekom od digitalnih studija, ili ispisati na štampaču. Uvijek će, dakako, biti onih koji će reći da isprintane fotografije ne mogu imati kvalitetu prave fotografije na fotografskom papiru. To je točno, ali sve je manja razlika između prave i isprintane fotografije. Prije nekoliko godina ovakvi zahtjevi na

Ovaj sken je tonski obrađen, počišćen je sva neželjena sa dječ-filma i izvršene su korekcije potrebne za tisak prije pretvorbe iz RGB-a u CMYK.

fotografijama, kakve danas može raditi gotovo svatko, bili su rezervirani isključivo za dizajnerske studije i izdavačke kuće. Na slici 1. zorno su prikazane razlike između digitalnog i klasičnog fotografskog procesa.

Što je bolje?

Rasprava o kvaliteti fotografija dobivenih digitalnim putem i fotografija dobivenih klasičnim, kemijskim putem, bila bi poput vječne audiofilске rasprave: je li bolji zvuk s CD-a ili zvuk s gramofonskih ploča? Na to su pitanje mnogi pokušali odgovoriti, ali su njihovi novinski članci tada više nalikovali filozofskim raspravama nego konkretnim odgovorima! Navest ću samo jedan primjer s ovogodišnje Photokine u Kölnu. Na Siginom štandu, gdje je predstavljen novi SD9, digitalni foto-aparat s FOVEON X3 čipom, mogao se pogledati i portafolio s fotografijama veličine 30 x 40 cm, snimljenim SD9 foto-aparatom. Bile su izvršne, zavidne oštine, savršena balansa boja, čak sam imao osjećaj da na fotkama vidim zrno, kao da su snimljene na klasičnom negativu! Taj osjećaj je, dakako, subjektivan, jer u ovom slučaju zrna nema. Možda će neki zlobnik reći da su podmetnuli klasične fotografije, ali posve sumnjam da bi si to u Sigmii dopustili!

Postoje autori koji svoje fotografije obrađuju isključivo na računalo, zatim ih ispisuju na negativ, ili dijapozitiv u film-printerima. U novije se vrijeme fotografije velikoga formata izrađuju izravno iz računalne datoteke. Tako izrađene fotografije ne razlikuju se od fotografija izrađenih iz negativa, štoviše - izgledaju baš onako kako su njihovi autori i zamislili, bez potrebe da odstupa od nekih ideja zbog ograničenosti tehnike.

Postoje mišljenja kako sada svatko može napraviti dobru fotografiju. Obično tako misle oni koji uopće nisu upućeni u problematiku digitalne fotografije, ili u njoj vide samo ubrzanje fotografskoga procesa i nužno zlo u eri opće kompjutorizacije.

Istina je da su određena poboljšanja u oštini, kontrastu i svjetloći moguća, ali ne postoji program koji će od mutne i podekspozirane fotografije napraviti korektnu. Ne postoji toliko dobro i skupo računalo koje će od prosječnog fotografa

napraviti svjetski poznatog, te plasirati njegove fotografije na naslovnice svjetskih magazina. Za takvo što jednostavno morate imati dobru fotografiju.

Problem mnogih fotografa je otpor prema digitalnoj fotografiji. Koliko se puta nekom fotografu dogodilo da mu urednik objavi neke fotografije u kojima nešto s bojama nije uredu ili kontrast je preslab? Do tih problema ne bi došlo da mu je fotograf predao file, a ne dječ. Dakako, takvi problemi mogu nastati i zbog tiskare, ali u usklađenom sustavu ih nema. Fotograf koji računa na digitalnu obradu fotografije točno zna na koji će način što slikati i ne mora se opterećivati nekim detaljima koje će savim lako riješiti za računalom.

Digitalna obrada fotografije u današnje je vrijeme otišla tako daleko da vam software, odnosno program za digitalnu obradu fotografije i nije potreban. Postoje određene web stranice na internetu koje besplatno pružaju neke osnovne funkcije pri digitalnoj obradi fotografije, i to u realnom vremenu (www.onlinephotolab.com; www.pictureiq.com; www.creativeanywhere.com). Iako većina obavlja jednostavne funkcije kao što su korekcija svjetloće, kontrasta ili balansa boja, neki imaju sofisticiranije funkcije slične funkcijama filtra u Photoshopu. Takvi programi nude i funkcije kao što su slanje čestitaka elektronskom poštom ili razmjena fotografija s ostalim korisnicima tih programa. Naravno, sve što s takvim tipom programa radimo možemo spremići na svoje računalo. Takav program može, načelno, biti sasvim dovoljan nekome tko se povremeno bavi digitalnom obradom fotografije, a nije spreman izdvojiti par stotina dolara za pravi program. Problem koji se javlja u vezi s ovim programima jest što su kod nas internetske veze još uvijek prilično spore, pa bi obrada fotografije veličine samo nekoliko megabajta mogla potrajati satima.

Nakon svih nabrojanih prednosti digitalne fotografije, netko će upitati: a što je s klasičnom fotografijom? Hoće li ona posve nestati, želi li se tko uopće još baviti klasičnom fotografijom? Odgovor je vrlo jednostavan - želi, dakako. Da bi se netko bavio digitalnom fotografijom, mora, prije svega, poznavati osnove

fotografije. Digitalna fotografija napreduje velikom brzinom, ali ni proizvođači filmskih emulzija ne miruju, na tržištu se svako malo pojavi nova emulzija, s manjim zrnom i većom oštrinom slike. Pojavljuju se novi multispeed filmovi, kod kojih ne moramo brinuti o osjetljivosti. I, na kraju krajeva, užitak je ponekad se zatvoriti u foto-laboratorij i uz slabo crveno svjetlo iščekivati da se fotografija pojavi u razvijaju.

Upravo to iščekivanje slike fotografiju čini fotografijom. Ponekad imate osjećaj da se sve u vezi s fotografijom svodi na čekanje. Čekate da se model namjesti, čekate da oblak dođe u pravu poziciju, čekate da se postavi rasvjeta, čekate da se film razvije. Upravo strpljenje i želja za dobrom fotografijom, bez obzira na okolnosti, razlikuju vrhunskoga fotografa od fotografa.

Kod digitalne fotografije izgubio se čar iščekivanja. Koliko god to smiješno zvučalo, ponekad je zadovoljstvo čekati da se fotografija pojavi u razvijaju. To je trenutak u kojem je sve gotovo i tek u tom trenutku doznajemo jesmo li "obavili posao" ili ne. Ako nismo, moramo ispočetka.

Na kraju se nameće pitanje: što će biti s klasičnom fotografijom? Kako sada stvari stoje, ništa se bitno ne bi smijelo promijeniti. Klasična fotografija živi u sprezi s digitalnom, jedna bez druge ne mogu. Slika s emulzije zasad je kvalitetnija od slike s čipa, osobito ako uspoređujemo odnos kvalitete i količine novca koji smo na tu kvalitetu utrošili. Svi znamo koje cijene dosežu vrhunski digitalni foto-aparati i digitalni backovi. S druge strane, digitalna obrada fotografije pruža mogućnosti o kojima se unazad deset, dvadeset godina moglo samo sanjati.

U svakom slučaju, konačni je proizvod u većini slučajeva dobra stara, opipljiva fotografija, dobivena kemijskim procesom ili nekom od tiskarskih tehnika - svejedno je. Najbitnije je da fotografi neće ostajati bez posla, jer fotografije netko snimati mora! Digitalcem, ili leicom. A fotografi koji se fotografijom bave iz "umjetničkih pobuda", ionako znaju što je za njih najbolje.